

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos kaip individualių teisių gynbos standarto taikymas supra- ir nacionaliniu lygmenimis. Vilniaus universitetas Teisės fakultetas, Lietuvos Mokslo taryba.
2016 m. lapkričio 4 d. Lietuvos Respublikos Prezidentūra

Negalios samprata ir lygybė prieš įstatymą: Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos imperatyvas

Prof. dr. Jonas Ruškus

Vytauto Didžiojo universiteto
Socialinių mokslų fakulteto Socialinio darbo katedros profesorius
Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komiteto narys, ekspertas

Negalios samprata ir lygybė prieš įstatymą: Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos imperatyvas

- 2006 m. Jungtinių tautų Neįgaliųjų teisių Konvencija skelbia naują epochą
- Orumas: subjektiškumas, asmeniškumas ir naudojimasis teisėmis
- Šalyse diskriminacinės praktikos yra labai įsitvirtinusios
- Teisinio veiksnio klausimas yra „absoliuti Konvencijos šerdis“

Committee on the Rights of Persons with Disabilities

Concluding observations on the initial report of the European Union

Equal recognition before the law (art. 12)

36. The Committee notes with **deep concern** that across the European Union, the **full legal capacity of a large number of persons with disabilities is restricted**.

37. The Committee recommends that the European Union take appropriate measures **to ensure that all persons with disabilities who have been deprived of their legal capacity can exercise all the rights enshrined in European Union treaties and legislation**, such as access to justice, goods and services, including banking, employment and health care, as well as voting and consumer rights, in line with the Convention, as developed in the Committee's general comment No. 1 (2014) on equal recognition before the law. The Committee also recommends that the European Union step up efforts to foster research, data collection and exchange of good practices on **supported decision-making, in consultation with representative organizations of persons with disabilities**.

Neįgaliųjų teisių komitetas Baigiamosios pastabos pirminei Lietuvos ataskaitai*

Lygybė prieš įstatymą (12 str.)

25. Komitetui labai didelį susirūpinimą kelia Konvencijos 12 straipsniui prieštaraujančios teisinės nuostatos, numatančios galimybę atimti arba apriboti asmenų su negalia teisinį veiksnumą, bei tuo apribojančios teisę į laisvo ir informacija pagrįsto sutikimo davimą gydymui, teisę susituokti, teisę sukurti šeimą, įsivaikinti ir auginti vaikus.

26. Atkreipdamas dėmesį į Bendrąjį Komentarą Nr. 1 (2014) dėl lygybės prieš įstatymą, Komitetas rekomenduoja Valstybei, Konvencijos šaliai, atšaukti įstatymus, politines priemones ir praktiką, numatančius globėjų ar patikėtinių skyrimą suaugusiems asmenims su negalia, bei rekomenduoja sistemą, kuomet sprendimai priimami už asmenį, pakeisti į sprendimų priėmimo su pagalba sistemą.

Negalios samprata ir lygybė prieš įstatymą: Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos imperatyvas

- Pakaitinis sprendimas - sprendimo teisės perleidimas kitam subjektui - yra diskriminacinis
- Teisinis veiksnumas ir psichinis veiksnumas yra du skirtingi konceptai
- Parama naudojantis teisiniu veiksnumu privalo išsaugoti asmeniškumą, gerbti žmogaus norus ir lūkesčius
- Lietuva: pusė žingsnio reiškia diskriminacijos išlaikymą
- Lietuva: prieštaringa teisinio (ne)veiksnumo nustatymo praktika
- Lygybė prieš įstatymą reiškia daugiau nei teisinį veiksnumą
- Visiškai atsisakyti teisinio neveiksnumo + sukurti paramos priimant sprendimus instrumentus!
- *“Būti tikru žmogumi tarp visų žmonių”*